

Primát Johna Whitgifta

Primát Johna Whitgifta, který vystřídal arcibiskupa Grindala jako arcibiskup z Canterbury v roce 1583 byl obdobím zkoušky pro ty, kteří se nemohli přizpůsobit požadavkům *Knihy společných modliteb* a kánonu zákona anglikánské církve. Whitgift dostal příkaz od Alžběty. Měl „obnovit kázeň církve a nastolit uniformitu ze zákona,“ a podle soudu jejího Veličenstva se měl vyhnout chybám.

John Whitgift

Whitgift se pustil do práce s vůlí uvést věci na pravou míru. V prvním týdnu svého primátu v září 1583 vydal své slavné tři články, ke kterým se museli přihlásit všichni, kteří zastávali církevní úřad, ze strachu ze sesazení kvůli odmítnutí. V prosinci 1583 zvítězil nad královnou, aby jmenovala svou vlastní autoritou novou církevní komisi se širokou pravomocí. Byl odhodlaný udržovat liturgii a obřady církve. Protože zastával metropolitu dvacet let, byl schopen dát své politice kontinuitu. Udržoval si pozici dostatečně dlouho, aby umožnil růst strany upřímně spojené s *Knihou společných modliteb* (Book of Common Prayer), a postupně oslaboval vehementní puritánskou opozici. Dokonce i Cartwright byl však nakonec omezen na určitý druh shody.

Ale Whitgift puritánské hnutí nezničil. To, co činil, zahnilo část puritánského citění do podzemí, zničilo jejich veškeré naděje na okamžitou reformaci církve zevnitř. Připravil cestu pro zavedení důkladněji reformovaných sborů úplně oddělených od zavedené anglikánské církve a nezávisle na biskupské jurisdikci.

Puritáni se s pronásledováním vyrovnali s pozoruhodnou trpělivostí. Je pozoruhodné, že separatistické sbory nevznikly ve větším počtu a s více prominentními vůdci jejich strany. Ale cesta separatistů byla těžkou cestou. Myšlenka založit sbor, aby byl nezávislý na farním systému, byla zcela nová. Nebylo to proti národní církvi, ale proti jejímu zneužívání, proti kterému puritáni protestovali.

Opravdu, separatisté našli své nejvíc hořké a kontroverzní oponenty mezi puritánskými kazateli. Gifford z Maidenu psal proti Browneovi; Cartwright prosil svoji švagrovou, aby opustila brownisty a napsala proti Harrisonovi; Bradshaw a Hildersham zápasili s Johnsonem, Bernard se Smythem, Amese s Robinsonem. Puritáni našli ve sporu s Brownisty, snadný způsob, jak ukázat světu, kým věrní synové anglikánské církve ve skutečnosti opravdu byli!

Precisiáni neboli Puritáni vytvořili silnou stranu v anglikánské církvi. Přetahovali na svou stranu mnoho vážených mužů. Hnutí spojené s jejich jménem, mělo politický aspekt, i když především náboženský, a ti, kteří si přáli posílit moc Parlamentu jako kontroly despotické moci Koruny, přirozeně přiklonili váhu svého vlivu na reformní stranu.

Léta ubíhala a ti, kteří usilovali o další reformu v anglikánské církvi, byli povzbuzeni během pozdějších let vlády Alžběty v naději, že nástupem Jamese Skotského na anglický trůn by byla možná i změna politiky ve směru, po kterém toužili. Byla by pošetilost, odříznout se od zavedené anglikánské církve, nebo se nechat vytlačit, když byla možnost, že za pár krátkých let, podpoření podporou krále z presbyteriánského Skotska, mohli by získat tuto církev na svou stranu a reformovat ji podle své mysli.

Prameny

- Walter H. Burgess: *JOHN SMITH THE SE-BAPTIST THOMAS, HELWYS AND THE FIRST BAPTIST CHURCH IN ENGLAND with fresh light upon the Pilgrim Fathers' Church*, tisk Londýn, JAMES CLARKE & CO., 13 & 14 Fleet Street, r. 1911

[Štěpán Křivánek](#)

Článek je součástí [Baptistické encyklopedie](#) a je průběžně doplňován a aktualizován.

Poslední aktualizace 14. 9. 2020